

La salut és un concepte positiu que es defineix com el mitjà essencial per arribar al benestar individual i col·lectiu. Aquests darrers temps, però, estan condicionats per la situació de crisi pandèmica de la covid-19. Aquesta crisi, com les anteriors succeïdes al llarg de la història, no pot deixar de vincular-se amb l'evolució dels conceptes de salut i sanitat, l'estat d'atenció i benestar de la ciutadania que reforça les percepcions tant de pertinença a una comunitat com del valor dels individus.

La conjuntura actual feia oportú reflexionar entorn de la salut i la sanitat a Barcelona al llarg de la seva història. I, per això, amb la dissetena edició del Congrés d'Història de Barcelona, l'Arxiu Històric de la Ciutat renova el seu oferiment biennal d'un fòrum d'intercanvi científic i de debat d'idees obert a les diferents institucions acadèmiques i, en general, a tots els estudiosos que tinguin la ciutat de Barcelona com un dels seus objectes d'estudi. Els propòsits d'aquesta edició són, d'una banda, fer balanç dels principals episodis epidèmics soferts a Barcelona i com se'ls va fer front, i, de l'altra, reflexionar sobre les reaccions i l'evolució de les idees de gestió de la salut ciutadana, els paradigmes científics sobre la malaltia, i la incidència en la mentalitat i les actituds, com a respostes a aquelles crisis sanitàries.

Unes crisis que no són un fenomen nou, sinó un fet inseparable de la mateixa natura de la ciutat i, en concret, de la història de Barcelona; i així ha estat considerat pels professionals que han volgut aportar al congrés elements de reflexió: onze ponències, tres taules rodones i una quarantena de comunicacions que s'apropen a aspectes al voltant del pas de la benèficència a la salut com a dret ciutadà, la salut com a condicionant de la demografia i l'economia, les actituds i els discursos científics i culturals al voltant de la salut i la malaltia, o les transformacions urbanes pel que fa a la medicina i la salut, en els diversos períodes històrics de la ciutat.

IMATGE: Projecte de clavegueram de García Faria, 1893. AHCB

LLOC DE CELEBRACIÓ

El Born Centre de Cultura i Memòria

Sala Moragues
Plaça Comercial, 12
08003 Barcelona

SECRETARIA DEL CONGRÉS

Tel.: 932 562 255
arxiuhistoric@bcn.cat

INSCRIPCIÓ

A partir del 2 de novembre, a través del [formulari](#) que es troba al web de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona: barcelona.cat/arxiuhistoric

Activitat gratuïta

Modalitat: Places limitades en modalitat presencial
Es podrà seguir per streaming

COMITÈ CIENTÍFIC

Xavier Cazeneuve (coordinador), **Borja de Riquer**, **Teresa Vinyoles**, **Alfons Zarzoso**, **José Luis Betrán**, **Núria Bosom**, **Jordi Serchs**

XVII CONGRÉS D'HISTÒRIA DE BARCELONA CIUTADANIA I SALUT. UNA LLUITA ESSENCIAL

24-26.11.2021

#CongrésHistòriaBCN

ARXIU HISTÒRIC
DE LA CIUTAT
DE BARCELONA

Ajuntament de
Barcelona

DL B 17535-2021

24.11.21

- 9.15 h **LLIURAMENT DE LA DOCUMENTACIÓ**
- 9.30 h **INAUGURACIÓ DEL CONGRÉS**
- 10.00 h **CONFERÈNCIA INAUGURAL**
Malalties emergents, ciutadania i salut global
Jon Arrizabalaga, Institució Milà i Fontanals, CSIC
- 10.45 h **DESCANS**

SESSIÓ 1

- 11.15 h **PONÈNCIA 1**
Barcelona enfront de les epidèmies de la baixa edat mitjana: una perspectiva des de la història social de la medicina
Carmel Ferragud, Institut Interuniversitari López Piñero, Universitat de València
- 12.00 h **PONÈNCIA 2**
El sistema sanitari de Barcelona entre dues epidèmies (1348-1515)
Salvatore Marino i Pol Bridgewater, Universitat de Barcelona
- 12.45 h **PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS I DEBAT**

SESSIÓ 2

- 16.00 h **TAULA RODONA**
La representació de la salut
Antoni Conejo, Universitat de Barcelona
Cristina Fontcuberta, Universitat de Barcelona
Margarida Casacuberta, Universitat de Girona
Moderador: Albert Cubeles, Barchinona.cat
- 17.00 h **DESCANS**
- 17.30 h **PONÈNCIA 3**
L'última gran epidèmia de pesta a la Barcelona moderna: el contagi de 1651-1653
José Luis Betrán, Universitat Autònoma de Barcelona
- 18.15 h **PONÈNCIA 4**
Regular la ciutat en nom de la salut pública: molèsties i percepció del risc a Barcelona (1720-1803)
Alfons Zarzoso, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya
- 19.00 h **PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS I DEBAT**

25.11.21

SESSIÓ 3

- 9.30 h **PONÈNCIA 5**
Els documents municipals, testimonis de la sanitat a Barcelona. Guia per a la recerca (segles XIII-XX)
Glòria Gimeno, Montse Ruiz, Oriol Calvet i Núria Postico, Arxiu Municipal de Barcelona
- 10.15 h **PONÈNCIA 6**
L'experiència en el control de les epidèmies: una font d'acceleració del ritme de la política (1821-1854)
Jordi Roca Vernet, Universitat de Barcelona
- 11.00 h **DESCANS**
- 11.30 h **PONÈNCIA 7**
Els professionals de la sanitat a la ciutat de Barcelona i la salut pública (1855-1918). Una perspectiva des de la història social
Joaquim Maria Puigvert, Universitat de Girona
- 12.15 h **PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS I DEBAT**

SESSIÓ 4

- 16.00 h **TAULA RODONA**
Salut, arxius i memòria. Reptes per als historiadors del segle XXI
Patricia Llovetas, Arxiu del Dept. de Salut. Generalitat de Catalunya
Ferran Pujol, Projecte dels Noms-Hispanosida
Carles San José, advocat de San José Consultor
Joaquim Borràs, Arxiu Municipal de Barcelona
Moderador: Sílvia Marimon, periodista del diari Ara
- 17.00 h **DESCANS**
- 17.30 h **PONÈNCIA 8**
La mort a Barcelona causada per la pandèmia de 1918-1921
Jordi Maluquer de Motes, catedràtic emèrit, Universitat Autònoma de Barcelona
- 18.15 h **PONÈNCIA 9**
Barcelona, una ciudad enferma. Vida cotidiana y lucha sanitaria (1880-1936)
Celia Miralles Buil, Université de Strasbourg
- 19.00 h **PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS I DEBAT**

26.11.21

SESSIÓ 5

- 9.30 h **PONÈNCIA 10**
Quina medicina per a quina postguerra? El sector salut a la Catalunya del franquisme autàrquic (1939-1959)
Josep M. Comelles, Universitat Rovira i Virgili
- 10.15 h **PONÈNCIA 11**
Salut als barris: moviments socials i reivindicacions sanitàries a la Catalunya dels anys setanta
Marc Andreu Acebal, historiador i periodista
- 11.00 h **DESCANS**
- 11.30 h **PRESENTACIÓ DE LES COMUNICACIONS I DEBAT**
- 12.30 h **TAULA RODONA**
A la llum del congrés, una mirada de present
Jon Arrizabalaga, historiador
Albert Carreras, economista
Neus Bonet, periodista
Sílvia Tarragó, psicòloga
Josep Ramoneda, filòsof
Moderador: Xavier Cazeneuve, coordinador del congrés
- 13.30 h **CLOENDA**